

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/254/2019
Identifikačné číslo spisu: 4115230470
Dátum vydania rozhodnutia: 16.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4115230470.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci navrhovateľa H. L., bývajúceho v Z., zastúpeného KOTRUSZ - BENČÍK, s.r.o., so sídlom v Nitre, Štefánikova č. 57, IČO: 47 237 252, proti Ing. P. L., PhD., bývajúcej v Z., Nitra, zastúpenej JUDr. Stanislavom Pavlom, PhD., advokátom so sídlom v Bratislave, Šancová č. 58, o zvýšenie výživného na plnoletú osobu, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 11 C 557/2015, o dovolaní Ing. P. L. PhD. proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. apríla 2019 sp.zn. 3 Co 43/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Navrhovateľ sa v konaní domáhal zvýšenia výživného, ktoré bolo jeho matke Ing. P. L., PhD. (ďalej len „povinná“) určené rozsudkom Okresného súdu Nitra sp.zn. 7 C 55/2011. Uviedol, že oproti pôvodnému stanoveniu výživného (na 150 € mesačne) došlo u neho k takej zmene, ktorá odôvodňuje zvýšenie výživného na 300 € mesačne. Poukázal na to, že v súčasnosti je vrcholový športovec, niekoľkonásobný majster Slovenska a člen slovenskej reprezentácie v triatlone. Študuje na vysokej škole v B., býva na internáte, prostriedky vynakladá na cestovné, študijné pomôcky, mobilný telefón, oblečenie, obutie, členský príspevok v športovom klube. Väčšinu jeho potrieb a nákladov potrebných k životu hradí jeho otec, a preto výživné, ktoré mu doposiaľ platí povinná, predstavuje len drobný príspevok na úhradu jeho potrieb.

2. Rozsudkom z 26. apríla 2017 Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“) uložil povinnej: a/ prispievať na výživu navrhovateľa výživným vo výške 250 € mesačne, počnúc od 13. októbra 2015, b/ zaplatiť navrhovateľovi zročné výživné za dobu od 13. októbra do 26. apríla 2017 v sume 1 861,18 €. Vo zvyšku navrhovateľov návrh zamietol. Vychádzal z toho, že v čase pôvodného určenia výživného mal navrhovateľ 15 rokov, bol študentom gymnázia a jeho potreby boli nižšie v oblasti upokojovania základných životných potrieb. Od roku 2015 študuje na vysokej škole a jeho životné náklady sa zvýšili. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom povinnej o rozpore

navrhovateľovho návrhu na zvýšenie výživného s dobrými mravmi, ktorý založila na tvrdenom negatívnom správaní navrhovateľa voči nej. Dospel k záveru, že vzájomný vzťah navrhovateľa a povinnej bol dôsledkom rozchodu a následného rozvodu manželstva rodičov navrhovateľa v jeho najcitlivejšom veku, v ktorom mal navrhovateľ pocit, že ho matka opustila. Odchod povinnej od rodiny ho zranil, predčasne dospel, daný stav vnútorne neprijal a matke neodpustil. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie, aplikujúc ustanovenia § 62 ods. 1 až 5 a § 75 Zákona o rodine v spojení s § 163 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) vyhodnotil návrh navrhovateľa v časti zvýšenia výživného na 250 € mesačne za dôvodný; vo zvyšku jeho návrh ako nedôvodný zamietol.

3. Na odvolanie navrhovateľa a povinnej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. apríla 2019 sp.zn. 3 Co 43/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil v napadnutom výroku o zmene vyživovacej povinnosti a s ním súvisiacich výrokoch, ako aj vo výroku o náhrade trov konania. Plne sa stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutých častiach a konštatoval správnosť jeho dôvodov [§ 387 ods. 1 a ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Podľa názoru odvolacieho súdu dospel súd prvej inštancie k správne mu záveru, že povinná neopodstatnene namieta rozpor návrhu navrhovateľa na zvýšenie výživného s dobrými mravmi. Zo strany navrhovateľa nedošlo totiž k takému konaniu voči matke, ktoré by svojou podstatou a intenzitou bolo potrebné (možné) objektívne posúdiť ako priečiace sa zaužívaným pravidlám správania. Je zrejmé, že postoj navrhovateľa k povinnej formovali okolnosti rozvodu manželstva jeho rodičov, najmä odchod povinnej zo spoločnej domácnosti v najcitlivejšom veku navrhovateľa, ktorý nadobudol pocit, že povinná ho ako matka opustila. Sama skutočnosť, že ju navrhovateľ nekontaktuje, nekomunikuje s ňou, nereaguje na jej správy a celkovo neprejavuje záujem o stretávanie sa s ňou, nepredstavuje v individuálnych okolnostiach daného prípadu rozpor s pravidlami správania. Argumentáciu povinnej nepovažoval odvolací súd za opodstatnenú ani pokiaľ ide o ustálenie skutkového stavu veci. Súd prvej inštancie totiž zo správne zisteného skutkového stavu dôvodne vyvodil, že od posledného rozhodnutia súdu o výživnom na navrhovateľa došlo k takej zmene pomerov na strane navrhovateľa a aj povinnej, ktorá odôvodňuje novú úpravu výšky výživného. Navrhovateľ deklaroval pravidelné výdavky spojené so štúdiom na vysokej škole, ubytovaním, stravovaním, cestovaním, ako aj uspokojovaním osobných záujmov. V konaní nebolo sporné, že je vrcholový športovec, ktorý má zvýšené náklady na obstaranie športových potrieb nevyhnutných k riadnemu výkonu zvolenej športovej činnosti. Podľa názoru odvolacieho súdu výživné vo výške stanovenej súdom prvej inštancie zodpovedá schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom povinnej. Odvolanie navrhovateľa proti výroku rozsudku súdu prvej inštancie o náhrade trov konania považoval odvolací súd za nedôvodné.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala povinná dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP tvrdiac, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu pri riešení otázky, či sa navrhovateľov návrh na zvýšenie výživného (ne)prieči dobrým mravom. Uviedla, že už v konaní na súde prvej inštancie vysvetľovala, v čom podaný návrh nezodpovedá všeobecne uznávaným pravidlám správania. Podľa jej názoru sa odvolací súd riešením predmetnej otázky odklonil od záverov, ktoré boli vyjadrené v rozhodnutiach Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. I. ÚS 643/04 a II. ÚS 249/97, ďalej Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 21 Cdo 1484/2004 a napokon rozsudku Okresného súdu Košice II sp.zn. 17 C 61/2013. V týchto rozhodnutiach bol podaný výklad pojmu „dobré mravy“ so zameraním na vzťahy medzi rodičmi a deťmi (s dôrazom na úctu k rodičom, slušnosť, poctivosť, čestnosť). Rozhodnutia tiež charakterizovali znaky konania súladného so zaužívanými a spoločensky rešpektovanými pravidlami správania príslušníkov rodiny. V danom prípade súdy nepodrobili konanie navrhovateľa skúmaniu v súlade s obsahom pojmu „dobré mravy“ tak, ako ho vymedzili označené rozhodnutia, a k posúdeniu skutkových okolností, za ktorých sa formoval vzťah navrhovateľa k nej, pristúpili veľmi zjednodušene. Prehľadli, že ako navrhovateľova matka neodišla zo spoločnej domácnosti dobrovoľne, ale z donútenia preto, lebo ju otec navrhovateľa fyzicky a psychicky týral. Dodala, že súdy opomenuli skúmať, či navrhovateľ je aj naďalej študentom denného štúdia a či stále pretrváva jeho nárok na výživné. Z týchto dôvodov navrhla rozsudky súdov oboch inštancií zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie.

5. Navrhovateľ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že tento mimoriadny opravný prostriedok povinnej nie

je v zmysle § 421 ods. 1 CSP procesne prípustný, lebo povinná nepreukázala, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci určenia výživného plnoletých osôb, ktoré je od 1. júla 2016 upravené v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v ustanovení § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach určenia výživného plnoletých osôb; prípustnosť dovolania povinnej bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka konania zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že jej dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky).

9. Dovolateľka zastáva názor, že jej dovolanie je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

10. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

11. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

12. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk

vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

13. Pojem „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ sa ale nenapĺňa rozhodnutiami Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky, ani Európskeho súdu pre ľudské práva (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 165/2018, 6 Cdo 79/2017 8 Cdo 102/2017). Dovolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je ani Ústavný súd Českej republiky (3 Cdo 38/2019). V dovolaniach, prípustnosť ktorých je vyvodzovaná z tohto ustanovenia, nemožno preto (úspešne) poukazovať na rozhodnutia uvedených súdov. Pokiaľ je riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odlišné od riešenia danej otázky týmito súdmi, nemôže ísť o „odklon“ relevantný v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (3 Cdo 204/2018).

14. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (R 83/2018 a 1 Cdo 206/2016, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 27/2017, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 27/2017, 6 Cdo 35/2017, 7 Cdo 7/2018). Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie dovolacieho súdu mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ a mohlo by viesť k procesne neprípustnému bezbrehému dovolaciemu prieskumu priečiacemu sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (porovnaj tiež Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382 a tiež 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017).

15. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa (2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 235/2016, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017).

16. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Pokiaľ dovolateľ neuvedie, ktoré rozhodnutie treba považovať za „skorší prípad“, dovolací súd nemá podklad pre takéto posudzovanie, čo v konečnom dôsledku znamená, že nemôže prikróčiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

17. V danom prípade sa povinná v dovolaní nestotožnila so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu, neoznačila však ani jedno rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré by v zmysle právnych záverov najvyššieho súdu vyjadrených v judikáte R 71/2018 bolo možné zaradiť do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

18. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolacie dôvody nie sú v dovolaní vymedzené spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na to nemohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu napadnutého rozhodnutia.

19. Najvyšší súd odmietol dovolanie povinnej podľa § 447 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

20. Pre úplnosť najvyšší súd pripomína právne závery ústavného súdu vyjadrené v rozhodnutí sp.zn. I. ÚS 296/2019. Ústavný súd týmto rozhodnutím odmietol ako zjavne neopodstatnenú sťažnosť podanú proti uzneseniu najvyššieho súdu sp.zn. 1 ObdoV 17/2017, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ (o.i.) označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa názoru ústavného súdu nemožno sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považovať za rozhodnutie, ktoré by bolo založené na takom výklade ustanovení CSP upravujúcich postup dovolacieho súdu, ktorý by popieral ich účel a zmysel.

21. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.